LLAWLYFR ARHOLWYR ALLANOL

Ar gyfer Rhaglenni Hyfforddedig (Israddedig ac Ôl-radd)

Diwygiwyd Mai 2024

1. Cyflwyniad

1.1 Hanes byr

Sefydlwyd Prifysgol Bangor yn 1884 ac mae ganddi draddodiad hir o ragoriaeth o ran safonau academaidd a phrofiad myfyrwyr hefyd.

Sefydlwyd y Brifysgol o ganlyniad uniongyrchol i ymgyrch yn niwedd y bedwaredd ganrif ar bymtheg i gael darpariaeth addysg uwch yng Nghymru. Codwyd arian trwy danysgrifiadau cyhoeddus i sefydlu coleg o statws prifysgol ym Mangor, i feibion a merched yng ngogledd Cymru. Nodwedd bwysig o sefydlu'r brifysgol oedd y cyfraniadau gwirfoddol a wnaed gan bobl leol, yn cynnwys ffermwyr a chwarelwyr, o'u cyflogau prin dros nifer o flynyddoedd.

Agorodd Coleg Prifysgol Gogledd Cymru ei drysau ar 18 Hydref 1884 mewn hen dafarn y goets fawr (y Penrhyn Arms), gyda 58 o fyfyrwyr a 10 aelod staff. Darparwyd y graddau gan Brifysgol Llundain tan 1893 pan ddaeth Prifysgol Cymru, Bangor yn un o dri choleg gwreiddiol Prifysgol ffederal Cymru.

Yn 1903 rhoddodd Dinas Bangor safle 10 erw ym Mhenrallt uwchben y ddinas ar gyfer adeilad newydd i'r coleg, a chasglwyd swm sylweddol o arian gan bobl leol tuag at y gost oôi adeiladu. Gosodwyd y garreg sylfaen ar gyfer hwn yn 1907 a phedair blynedd yn ddiweddarach, yn 1911,

Arweiniodd yr Adolygiad Gwella Ansawdd a gynhaliwyd gan Asiantaeth Sicrhau Ansawdd y DU (QAA) ym mis Mai 2018 at y gymeradwyaeth uchaf posib o ansawdd a safonau academaidd y brifysgol.

> *Mae Prifysgol Bangor yn **bodloni** gofynion Rhan 1 y Safonau a Chanllawiau Ewropeaidd (ESG) o ran sicrhau ansawdd mewnol.*
>
> *Mae Prifysgol Bangor yn **bodloni** gofynion rheoleiddiol sylfaenol perthnasol y Fframwaith Asesu Ansawdd ar gyfer Cymru.*

Mae hon yn feirniadaeth gadarnhaol, sy'n golygu bod gan y Brifysgol drefniadau cadarn i sicrhau safonau academaidd, i reoli ansawdd academaidd ac i wella ansawdd profiad y myfyrwyr. Roedd Adroddiad QER hefyd yn cynnwys tair chanmoliaeth a thri cadarnhad, ond dim argymhellion.

1.4 Strwythur y Brifysgol

Mae'r Brifysgol yn cynnwys 10 o Ysgolion Academaidd wedi'u grwpio i dri Choleg, yn dilyn ailstrwythuro dros haf 2023.

2 Y Broses Dethol a Phenodi

2.1 Meini Prawf Dethol

Wrth gymeradwyo enwebiadau, bydd y Grŵp Cyflwyno Cwricwlwm yn ystyried tystiolaeth o'r canlynol:

- gwybodaeth a dealltwriaeth o gyfeirnodau cytunedig y sector yn y DU ar gyfer cynnal safonau academaidd a sicrhau a gwella ansawdd
- cymhwysedd a phrofiad yn y meysydd a ymdrinnir â hwy yn y rhaglen astudio, neu rannau ohonynt
- cymwysterau academaidd a/neu broffesiynol perthnasol at o leiaf lefel y cymhwyster a arholir yn allanol, a/neu brofiad eang fel ymarferwr lle bo'n briodol
- cymhwysedd a phrofiad ym maes cynllunio a gweithredu amrywiaeth o dasgau asesu sy'n addas i'r pwnc a'r gweithdrefnau asesu
- awdurdod, hygrededd a phrofiad digonol yn y ddisgyblaeth i ennyn parch cymheiriaid academaidd a, lle bo'n briodol, cymheiriaid proffesiynol
- cynefindra â'r safon a ddisgwylir gan fyfyrwyr i ennill y cymhwyster a asesir
- ymwybyddiaeth o ddatblygiadau cyfredol ym maes cynllunio a darparu cwricwla perthnasol
- cymhwysedd a phrofiad o ran cyfoethogi profiad dysgu myfyrwyr.

Fel rheol, bydd enwebai yn meddu ar statws uwch ddarlithydd neu uwch, neu gyfwerth. Os gall ysgol ddarparu tystiolaeth gadarn bod eu henwebai yn meddu ar ddigon o arbenigedd, profiad ac mewn swydd ddigon uchel, bydd y cyfryw feini prawf yn cael blaenoriaeth ar statws swydd ffurfiol a/neu gymwysterau academaidd.

Gellir penodi enwebeion sydd wedi ymddeol hyd at 6 blynedd yn dilyn eu hymddeoliad.

Dylai'r sawl a enwebir fod yn rhugl yn y Saesneg neu'r Gymraeg, a lle cyflwynir ac asesir rhaglenni mewn ieithoedd eraill heblaw Saesneg neu Gymraeg, dylent fod yn rhugl yn yr iaith neu'r ieithoedd perthnasol (oni bai bod trefniadau diogel eraill yn eu lle i sicrhau bod arholwyr allanol yn cael y wybodaeth sydd eu hangen arnynt i ffurfio barn).

Mae'n rhaid i arholwyr allanol fodloni unrhyw feini prawf perthnasol a bennir gan gyrff proffesiynol, statudol neu reoleiddio (e.e. HCPC). Penodir yr arholwyr allanol mewn achosion felly yn unol â'r hyn a ddiffinnir yn y cod ymarfer hwn. Yr Uned Gwella Ansawdd

Mae nifer yr arholwyr allanol i bob rhaglen astudiaeth yn seiliedig ar ofynion y ddisgyblaeth ac ar niferoedd y carfannau. Yn achos rhaglenni is-raddedig, 1 arholwr ar gyfer pob 200 o fyfyrwyr ar gyfer pob pwnc arholi ywôr norm.

Lle bo rhan o ragle

3 Swyddogaethau a Chyfrifoldebau

3.1 Pwrpas

Mae arholi allanol yn un o'r prif ddulliau o gynnal safonau cyffelyb ar draws y wlad o fewn sefydliadau addysg uwch annibynnol.

Pwrpas y system arholi allanol yw cynorthwyo Prifysgol Bangor i sicrhau:

- ei bod yn cynnal y safonau academaidd trothwy a bennwyd i'w chymwysterau'n unol â'r fframweithiau i gymwysterau addysg uwch a'r datganiadau meincnod pwnc perthnasol;
- bod y drefn asesu'n mesur cyrhaeddiad myfyrwyr yn briodol wrth ochr deilliannau arfaethedig y rhaglen, a'i bod yn drylwyr, yn deg ac yn gyson â pholisïau, rheoliadau a chodau ymarfer y brifysgol;
- y gellir cymharu safonau academaidd a chyraeddiadau'r myfyrwyr â rhai mewn sefydliadau addysg uwch eraill yn y DU y mae'r arholwyr allanol yn gyfarwydd â hwy.

Mae'r brifysgol yn disgwyl i arholwyr allanol ddarparu sylwadau ac argymhellion defnyddiol ar y canlynol:

x

Yn achos cyrsiau Meistr, mae'n ofynnol i arholwyr allanol safoni traethodau hir hefyd. Caniateir system o samplo traethodau hir, o fewn y canllawiau isod:

[a] bod yr arholwyr allanol yn gweld yr holl draethodau hir sydd (i) o fewn categori rhagoriaeth, (ii) o fewn +/- 5% i'r marc llwyddo terfynol, (iii) o fewn band methu, (iv) yn ail-gyflwyniadau, a (v) yn waith sydd wedi'i farcio gan rai heblaw aelodau staff academaidd y brifysgol;

[b] bod arholwyr allanol yn cadw'r hawl i ddewis traethodau hir eraill ar hap;

[c] bod yr holl draethodau hir nad yw'r arholwr allanol yn eu gweld yn cael eu hail-farcio'n annibynnol yn fewnol, a

[d] bod yr arholwyr allanol yn gweld o leiaf 20% o'r traethodau hir neu leiafswm o 10 – p'un bynnag fo'r ffigur uchaf. (Os yw'r cyfanswm yn llai na 10, dylai'r holl draethodau hir gael eu harholi'n allanol o hyd).

Ar yr amod fod ganddynt yr arbenigedd priodol, gellir gofyn i arholwyr allanol israddedigion safoni traethawd hir safon Meistr weithiau, os yw pwnc y traethawd hir y tu allan i arbenigedd yr arholwr allanol a benodwyd ar gyfer y radd Meistr.

3.4

ystyried sylwadau gan arholwyr allanol.

Mae system cofnodion myfyrwyr y Brifysgol yn cynhyrchu adroddiadau allweddol neu restrau Byrddau Arholi i gynorthwyo Bwrdd yr Arholwyr i gytuno ar ganlyniadau myfyrwyr. Mae llawer o ysgolion bellach yn cyflwyno'r rhain yn electronig.

Cyn cadarnhau'r canlyniadau, mae'r brifysgol yn disgwyl i arholwyr allanol gymeradwyo canlyniadau'r prosesau asesu y cawsant eu penodi i'w harchwilio. Dylai arholwyr allanol lofnodi'r Ffurflen Brosesu Cadarnhau'r Canlyniadau (CORP) a anfonir at yr Uned Gwella Ansawdd wedyn.

Lle bo'r bwrdd arholi'n gysylltiedig ag asesu graddau amlddisgyblaeth a chyrsiau cyd-anrhydedd, dylid trefnu i'r arholwr/arholwyr allanol priodol gymryd rhan yn y drefn asesu a dosbarthu graddau.

3.5 Amgylchiadau Lliniarol

Gall y Bwrdd Arholwyr sefydlu is-grŵp, a all gynnwys yr arholwyr allanol, i roi argymhellion neu wneud penderfyniadau ar ei ran ar gyfer y canlynol:

[i] Penderfynu ar ran y Bwrdd Arholwyr a ddylid caniatáu trefniadau arbennig i ymgeiswyr i wneud

4 Gwybodaeth i Arholwyr Allanol

4.1 Gwybodaeth a ddarperir gan yr Uned Gwella Ansawdd

Bydd yr Uned Gwella Ansawdd yn darparu sesiwn gynefino i arholwyr allanol newydd. Rhoddir copi i arholwyr allanol hefyd o'r Llawlyfr Arholwyr Allanol, a gwybodaeth am reoliadau, codau ymarfer a gweithdrefnau etc perthnasol y Brifysgol.

Yn ystod cyfnod arholwr allanol yn ei swydd, os oes newidiadau sylweddol i reoliadau'r Brifysgol, bydd yr Uned Gwella Ansawdd yn rhoi gwybod i arholwyr allanol yn uniongyrchol.

Bob blwyddyn, fel rheol tuG[tyBT/F27(ol)n5.32 841.92 reW*nBT/F2 9.96 Tf1 0 0 1 410.14 677.14 Tm0 g0 G[( )] TJETQ

Os ydych chi'n defnyddio Blackboard yn eich sefydliad, er mwyn sichrau na fydd Blackboard yn eich mewngofnodi'n awtomatig i'ch cyfrif Blackboard cartref, bydd angen i chi fynd at Blackboard naill ai trwy borwr y we gwahanol, neu 'incognito'. I wneud hynny, cliciwch ar y 3 dot sydd ar ochr dde uchaf ffenestr y porwr a dewis 'new incognito window' (Chrome) neu 'new InPrivate window' (Microsoft Edge).

5 Adroddiadau Arholwyr Allanol

5.1 Sut a phryd i'w cyflwyno

Mae'r Brifysgol yn darparu ffurflenni adrodd Arholwyr Allanol ar y tudalennau gwe ansawdd a safonau: www.bangor.ac.uk/quality/ext_exam.php.cy . Peidiwch ag enwi staff yn eich adroddiad, os gwelwch yn dda. Os ydych yn dymuno rhoi sylwadau ar waith aelod staff, a fyddech cystal â defnyddio'u swydd, e.e. Gweinyddwr yr Ysgol neu'r Swyddog Arholiadau.

Mae'r ffurflen adrodd yn cynnwys cyfres o gwestiynau ydi/nac ydi a phedair adran ar y diwedd am sylwadau. Os mai'r ateb yw ‘yn rhannol’ neu ‘gan fwyaf’ ar gyfer cwestiwn penodol, nodwch hyn yn y bocs ticio, ac ymhelaethwch yn y bocsys sylwadau ar y diwedd. Mae'r bocs sylwadau, yn adran 7, yn gofyn i arholwyr allanol nodi unrhyw nodweddion canmoladwy i'r rhaglen. Mae adran 8 yn rhoi lle i arholwyr allanol awgrymu unrhyw feysydd i'w gwella. Os ydych wedi ateb unrhyw rai o'r cwestiynau'n negyddol, a fyddech cystal â dweud pam yn adran 9. Dylai Adran 10 gael ei llenwi'n unig gan arholwyr allanol ym mlwyddyn olaf eu penodiad. Defnyddiwch yr adran hon i roi arolwg byr o'r rhaglen dros y pedair blynedd ddiwethaf.

Dylid nodi yn achos rhaglenni israddedig estynedig (MEng, MArts, MSocSci, MSci, MEnvSci, MOcean, MBiol, MZool ac ati) na ddylid defnyddio ffurflen adrodd arholwyr allanol israddedig.

Dylai arholwyr allanol ar gyfer graddau doethuriaeth proffesiynol fel DClinPsy, DHealthcare neu EdD ddefnyddio'r ffurflen adrodd ar gyfer Rhaglenni Ôl-raddedig Hyfforddedig i adrodd ar elfen hyfforddedig y rhaglen, ar ôl cyfarfod y Bwrdd Arholwyr. Fel rhan o'r broses arholi ar gyfer yr elfen thesis, mae'n ofynnol i arholwyr allanol hefyd adrodd ar berfformiad pob myfyriwr unigol gan ddefnyddio'r ffurflenni adrodd arholwyr allanol ar gyfer graddau ymchwil, a geir ar y tudalennau gwe ansawdd a safonau: www.bangor.ac.uk/quality/ext_exam_gr.php.cy . Bydd yr ysgol yn rhoi rhagor o ganllawiau am y broses hon ar yr adeg briodol.

Dylid dychwelyd ffurflenni adrodd arholwyr allanol yn electronig i'r Uned Gwella Ansawdd, gan ddefnyddio'r cyfeiriad e-bost qualityassurance@bangor.ac.uk . Gofynnir i arholwyr allanol sy'n

Yn y cyfryw achosion, bydd y Grŵp Cyflwyno Cwricwlwm yn ystyried yn fanwl adroddiad yr arholwr allanol ac adroddiad o'r cyfarfod. Bydd Pennaeth, Gwella Ansawdd hefyd yn ysgrifennu i’r arholwr allanol yn egluro'r camau y cytunwyd arnynt mewn ymateb i'w hadroddiad.

Mae adroddiadau arholwyr allanol hefyd yn bwydo i mewn i elfennau eraill o brosesau sicrhau ansawdd y Brifysgol, fel Archwiliadau Ansawdd Mewnol, adolygiadau canol tymor ac ailddilysu.

5.3 Diogelu Data

Mae Prifysgol Bangor yn cymryd ei chyfrifoldebau o ran rheoli gofynion Deddf Gwarchod Data 2018 a’r Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol yn llwyr o ddifrif, ac mae wedi datblygu fframwaith polisi drwy'r hyn y gellir cyflawni ac archwilio'r rheolaeth effeithiol hon. Mae Polisi Gwarchod Data’r Brifysgol ar gael ar wefan y Brifysgol: www.bangor.ac.uk/governance-and-compliance/dataprotection/index.php.cy

5.4 Rhyddid Gwybodaeth

Er bod eu hadroddiad yn ddogfen gyfrinachol, dylai arholwyr allanol nodi y gellir rhyddhau eu hadroddiad y tu allan i'r Brifysgol o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth. Ni ddylai arholwyr allanol adael i hyn eu rhwystro rhag gwneud adroddiad cywir a gonest.

5.5 Gwneud adroddid cyfrinachol i’r Is-ganghellor

Mewn achos pryderon difrifol nad ydynt yn cael eu trin yn ddigonol gan yr ysgol neu'r Uned Gwella Ansawdd, mae gan arholwyr allanol hawl i gyflwyno adroddiad ysgrifenedig cyfrinachol yn uniongyrchol i'r Is-ganghellor, yr Athro Edmund Burke. Gellir postio hwn at yr Is-ganghellor, Prifysgol Bangor, Ffordd y Coleg, Bangor, Gwynedd, LL57 2DG neu ei e-bostio at vice-chancellor@bangor.ac.uk

5.6 Trefn y Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ynghylch materion sy’n achosi pryder

Os oes gan arholwr allanol bryder difrifol yn ymwneud â methiannau systemig yn safonau academaidd rhaglen neu raglenni a’u fod wedi dilyn pob gweithdrefn fewnol yn ofer, yn cynnwys cyflwyno adroddiad cyfrinachol i’r Is-ganghellor, gall yr arholwr allanol alw ar gynllun pryderon y Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru. Mae gwybodaeth am hyn ar gael ar wefan y CCAUC: https://www.hefcw.ac.uk/wp-content/uploads/2020/09/W17-28HE-Complaints-against-HEIs-procedure-Annex-B-Cymraeg.pdf .

6 Ffioedd a Chostau

6.1 Llety

7 Rheoliadau Academaidd

Mae gan Bwyllgor Rheoliadau'r Senedd ac Achosion Arbennig gyfrifoldeb dros reoliadau academaidd, codau ymarfer a gweithdrefnau etc y Brifysgol. Mae'r dogfennau hyn yn rhan o drefniadau sicrhau ansawdd y Brifysgol ac yn cyfrannu at ei Llawlyfr Sicrhau Ansawdd. Ceir hyd i holl reoliadau, codau ymarfer a gweithdrefnau etc y Brifysgol ar wefan y Brifysgol: www.bangor.ac.uk/regulations. Nodir isod y prif reoliadau a fydd yn helpu gyda'ch dyletswyddau arholi allanol.

7.1